

Sorana Săveanu, *Destinul școlar și social al elevilor din Oradea. Sursele succesului școlar*, Presa Universitară Clujeană, 2014, 238 p.

Atunci când vorbim despre destin școlar ne gândim în mod obligatoriu la viitor, dar și la dinamica proceselor specifice sistemului educațional din țara noastră.

Doamna Sorana Săveanu, în cartea „Destinul școlar și social al elevilor din Oradea. Sursele succesului școlar” aduce în atenția cititorului interesat de domeniul educațional câteva aspecte importante privind destinul școlar și sursele succesului școlar ale elevilor din Oradea, conștientă fiind că oamenii în mare parte vor face conexiune directă între școală, elevi și succes. Cartea de față este rezultatul tezei de doctorat și își propune să investigheze mecanismele prin care elevii înregistrează succes școlar beneficiind de oportunitățile oferite de școală și/sau familie pe traseul educațional al elevilor.

În primul capitol, *Educație și societate*, autoarea prezintă rolul educației în raport cu moștenirea capitalului de origine (cultural, social și politic) referindu-se atât la perioada comunistă, cât și la perioada de tranziție spre o societate democratică de după ‘89. „*Astfel dacă participarea la educație modelează destinul social al indivizilor, subiectul abordat în primul capitol, rezultatele școlare sunt cele care definesc destinul școlar al elevilor*” (p. 10). În acest capitol sunt prezentate mai multe abordări teoretice regăsite în sociologia educației, cum sunt cele legate de stratificare socială, structură socială, inegalitate, mobilitate socială. În concluzia primului capitol cercetările arată că există o scădere a influenței originii sociale pe măsură ce se înaintează pe traseul școlar. Cu alte cuvinte, pe măsură ce selecția se realizează la niveluri superioare, la fiecare tranziție o parte dintre elevi nu sunt selectați pentru nivelul următor, iar pierderile se regăsesc în mare parte printre elevii proveniți din medii defavorizate. În esență este bine ilustrat rolul important pe care îl are educația în societate.

În cel de-al doilea capitol intitulat *Sursele rezultatelor școlare* se pune accent pe cercetarea și dorința de a dovedi, pornind de la cercetarea lui Coleman (1966), în ce măsură factorii socio-economici influențează succesul școlar al elevilor. În acest studiu este arătat că educația devine pionul principal în care se decide traseul educațional al indivizilor. Odată cu dezvoltarea sistemelor de învățământ, dar și a investițiilor în educație se presupunea o creștere a calificării educaționale a populației, o reducere a inegalităților între clasele sociale, precum și o omogenizare a resurselor materiale și sociale disponibile pentru educație. În realitate, studiile arată că această *masificare* a învățământului nu a avut ca rezultat reducerea distanțelor dintre clasele sociale (Chipea, 2010, 60-77). Un loc important în acest capitol îl ocupă problema rezultatelor școlare prezentate ca fiind indicatoare ale evaluării parcursului școlar. Sunt prezentate comparații ale sistemului național de evaluare cu cele internaționale cum sunt: PISA, TIMSS sau PIRLS. Un rol important în obținerea rezultatelor școlare îl ocupă factorii prezenți în acest capitol, făcându-se referire la raportul lui Coleman (1966), care aborda diferențe ale performanțelor școlare înregistrate în cadrul școlilor și rezultatele școlare măsurate între școli. Dintre factorii regăsiți în cercetările elaborate de-a lungul timpului cu privire la explicarea rezultatelor școlare diferite sunt enumerați după cum urmează: factori la nivel individual, factori la nivelul mediului familial, factori la nivelul instituției de învățământ și a modului de organizare a sistemului educațional (Hatos, 2006).

Capitolul al treilea, intitulat *Succesul școlar în unitățile educaționale din Oradea*, prezintă o cercetare a rezultatelor școlare ale elevilor cuprinși în cele trei valuri ale cercetării (2006-2007; 2007-2008 și 2008-2009), în 24 de școli

Orădene, cercetare derulată în cadrul grantului CNCSIS “*Adolescenții – viitori cetățeni: studiu longitudinal al procesului de excluziune socială la adolescenții școlari*” (p. 127). Așa cum recunoaște și autoarea cărții (p. 131), datorită faptului că au fost aplicate chestionare elevilor prin autoadministrare, ținând cont de vârsta acestora, este posibil ca răspunsurile să fie uneori exagerate la unele întrebări. Uităndu-ne la rezultatele cercetării este greu de luat în considerare faptul că peste 50% dintre elevi au participat la olimpiade și concursuri școlare în anii de gimnaziu. De asemenea la întrebarea descrisă la pagina 134, tabel 3.7, aproape jumătate din respondenți susțin că au primit premii în clasele 5-8. În partea de sinteză a acestui capitol sunt prezente rezultatele cercetării care arată diferențele observate în funcție de gen, unitatea școlară, clasa, dar și diferențele dintre rezultatele acestora la finalul ciclului gimnazial respectiv la începutul primului an de liceu.

Capitolul patru, *Determinanți ai succesului școlar*, pune accent pe investigarea caracteristicilor care favorizează obținerea succesului școlar al elevilor din școlile orădene. În analizarea datelor privind reușita elevilor, sunt incluși următorii factori: factori la nivel individual, factori care țin de climatul familial și strategii parentale, angajament școlar și atașament școlar. Este important de observat rezultatul asupra reușitei elevilor ca urmare a implicării părinților în activitățile legate de viața școlară. Se observă că sunt rezultate școlare bune acolo unde părinți sunt implicați și au o relație bună cu elevul (pp. 154-155). Un alt element important al reușitei școlare constă în modul în care elevul își petrece timpul liber, dar și al implicării lui în activitățile școlare și extrașcolare. Uităndu-ne la atașamentul elevilor față de școală se observă că acesta este influențat și modelat de ethosul școlii, elevii asimilând norme și valori specifice fiecărei școli. Un factor important în creșterea atașamentului elevului față de școală constă în oferirea unui climat de corectitudine, respect și apreciere în relația elev-școală.

Rezultatele obținute ar trebui să fie o motivație în plus pentru părinți în a-și coordona copii și a se implica în viața lor școlară, dar în același timp pentru școli în a oferi elevilor un mediu echitabil, respectuos și motivațional.

În cadrul capitolului cinci, *Accesul elevilor la ciclul secundar superior*, sunt prezentate rezultate ale investigațiilor care sugerează faptul că, alături de impactul performanțelor școlare anterioare, exprimate și prin modul de alocare la următorul nivel de învățământ (în calculul mediei de admitere la ciclul secundar superior de învățământ fiind inclusă și media obținută în anii anteriori de școală), în modelarea traiectoriilor sociale intervin factori regăsiți la nivelul capitalurilor materiale și educaționale ale familiei. Totodată este menținută influența aspirațiilor educaționale, ceea ce sugerează manifestarea unui proces de transmitere intergenerațională a aspirațiilor de status. Părinții cu un nivel de instrucție superior au aspirații înalte pentru copiii lor. Mai departe, aceste aspirații se reflectă prin rezultatele școlare ale copiilor și prin dorința lor de a avea o carieră școlară îndelungată.

În secțiunea de concluzii a lucrării sunt menționate și limitările metodologice și teoretice pe care le implică o astfel de abordare științifică a problematicii surselor rezultatelor școlare. Rezultatele cercetării indică faptul că elevii care au ajuns pe un traseu bine orientat academic, cu implicarea și sprijinul părinților, fiind înscriși în liceele teoretice și colegiile naționale, nu ar trebui să își facă probleme cu privire la finalizarea studiilor liceale anticipând că aceștia vor accede în învățământul superior. De asemenea este reliefată ideea că învățământul are o structură piramidală, cu număr mare de elevi la bază, care se reduce pe măsura apropierea de finalul ciclurilor de învățământ.

Cartea de față vine cu o încurajare și, totodată, sugestie pentru sociologii români, care sunt provocați să continue demersul sociologic de cercetare pentru găsirea cauzelor, dar și a soluțiilor privind accesul copiilor la toate nivelurile de învățământ indiferent de

statutul social al părinților, dar și pentru a se asigura echitate în evaluarea elevilor.

Elaborată într-un stil elegant, bine documentată, lucrarea pune în discuție numeroase probleme specifice spațiului educațional românesc în general, dar prin cercetarea făcută în mod special pe cel orădean.

Bibliografie

Chipea, F. (2010) *Politici de stimulare a ratelor de stimulare școlară*. București: Euroloby.

Coleman, J. (1966) *Equality of Education*

Astfel, consider binevenită apariția acestei cărți care provoacă și încurajează continuarea studiilor sociologice în domeniul educațional local.

Iosif Viorel Curta

Opportunity. Washington D.C.: U.S. Office of Education, USGPO.

Hatos, A. (2006) *Sociologia Educației*. Iași: Polirom